

**ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ
ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΤΜΗΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

ΕΔΡΑ: Καλλιθέας 7 & Τζαβέλα, Κτίριο ΤΕΕ, Λάρισα 41222

Υπεύθυνος Επικοινωνίας στην
Π.Ε. Τρικάλων: Νίκος Κουκούλας
Τηλ.: 6984320640
e-mail: koukoulasnikos@hotmail.com

Τρίκαλα 23/5/2018

Αρ. Πρωτ.: 166

**ΠΡΟΣ: 1. Δήμος Τρικκαίων
2. Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης
Δήμου Τρικκαίων**

Ταχ. Δ/ση: Ασκληπιού 18

Τ.Κ. 42131 Τρίκαλα

Τηλ.: 2431351204

FAX: 2431035956

E-MAIL: bxfalimourda@trikalacity.gr

**ΘΕΜΑ: Υπόμνημα για το Τεύχος Διαβούλευσης της Στρατηγικής
Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Τρικκαίων**

Αξιότιμες κυρίες, Αξιότιμοι κύριοι,

Αρχικά, **κρίνεται αξιέπαινη** η πρωτοβουλία του Δήμου Τρικκαίων να καταρτίσει ένα Επιχειρησιακό Σχέδιο για τη Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (Σ.Β.Α.Α.) της πόλης κατόπιν της σχετικής πρόσκλησης που έγινε στους δύο Δήμους, Τρικκαίων και Καρδίτσας, από την Περιφέρεια Θεσσαλίας στο πλαίσιο του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020. Τη δύσκολη αυτή εποχή της οικονομικής υποχρηματοδότησης των Δήμων, οι Δήμοι που καταφέρνουν να αξιοποιήσουν οποιοδήποτε ευρωπαϊκό πρόγραμμα και χρηματοδοτικό εργαλείο είναι αυτοί που θα πρωτοστατήσουν στο παρόν και θα ανελιχθούν ισχυρότεροι στο μέλλον.

Εισαγωγικά, πριν καταθέσουμε τις προτάσεις - επισημάνσεις επί του Σχεδίου επισημαίνουμε πώς η διεθνής επιστημονική και επαγγελματική πρακτική έχει από καιρό αναγνωρίσει ότι τα αστικά προβλήματα στην πλειοψηφία τους είναι πολυεπίπεδα χωρο-κοινωνικο-οικονομικά ζητήματα και ως εκ τούτου απαιτούνται ολοκληρωμένες λύσεις που αφορούν την αστική ανάπτυξη, τις αστικές αναπλάσεις και την αστική διακυβέρνηση. Οι πόλεις της Ευρώπης διαμορφώνουν και υλοποιούν ολοκληρωμένες αστικές παρεμβάσεις έχοντας εδώ και χρόνια απομακρυνθεί από το παρωχημένο μοντέλο του στείρου φυσικού σχεδιασμού, καθώς τα προβλήματα των αστικών κέντρων δεν επιλύονται με την υιοθέτηση του τελευταίου. Πάγια θέση του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. είναι ότι **απαιτείται στροφή στην αναπτυξιακή αντίληψη** της αστικής ανάπτυξης - ανάπτυξης με επίκεντρο τα αστικά κέντρα, η οποία σηματοδοτείται

τόσο σε παγκόσμιο επίπεδο (New Urban Agenda - Habitat III) όσο και ευρωπαϊκό (Σύμφωνο του Άμστερνταμ: Νέα Αστική Ατζέντα της Ε.Ε.).

Στο πλαίσιο αυτό, η ανάγκη αντιμετώπισης των αλληλένδετων και σύνθετων προβλημάτων της περιοχής παρέμβασης του Δήμου Τρικκαίων απαιτεί μια συνολική αναπτυξιακή αντίληψη η οποία σε μεγάλο βαθμό δύναται να επιτευχθεί με το Σχέδιο Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης. Οι προτάσεις και επισημάνσεις μας αφορούν μεν τη μεθοδολογία της Σ.Β.Α.Α. και αφετέρου το περιεχόμενο της Σ.Β.Α.Α.

Το Επιχειρησιακό Σχέδιο της Σ.Β.Α.Α. Δήμου Τρικκαίων **αναλύει επαρκώς τη φιλοσοφία** της Σ.Β.Α.Α. και **έχει μια πολύ καλή ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης** της περιοχής παρέμβασης. Η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης είναι **περιεκτική, ουσιώδης, σαφής, εστιασμένη** και εξυπηρετεί τους σκοπούς της διαβούλευσης διότι συνδέεται άμεσα με τις προτεινόμενες δράσεις και έργα. Αυτό που λείπει από το κεφάλαιο της ανάλυσης είναι **η ανάλυση και ο προσδιορισμός των κατευθύνσεων των υπερκείμενων επιχειρησιακών και χωροταξικών – πολεοδομικών σχεδίων** (Γενικό και Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Θεσσαλίας, Μελέτη Αξιολόγησης, Αναθεώρησης και Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Θεσσαλίας, Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Τρικάλων, Μελέτη Αναθεώρησης ΓΠΣ Δήμου Τρικκαίων, Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας 2014-2020, Περιφερειακή Στρατηγική Καινοτομίας Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) της Περιφέρειας Θεσσαλίας 2014 – 2020, Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας 2014 - 2020 στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, Περιφερειακή Στρατηγική για την Ένταξη των Ρομά στην Θεσσαλία).

Παράλληλα, ένα Επιχειρησιακό Σχέδιο για να καταλήξει στη διαμόρφωση Στρατηγικής και στον καθορισμό στόχων πρέπει μετά την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης **να γίνει η αξιολόγησή της, συνήθως μέσω της ανάλυσης SWOT** (Δυνάμεις, Αδυναμίες, Ευκαιρίες, Απειλές) και να προκύψουν συνοπτικά και εστιασμένα **τα κρίσιμα ζητήματα**, με βάση τα οποία θα διαμορφωθεί η Στρατηγική Β.Α.Α. Το Τεύχος Διαβούλευσης Σ.Β.Α.Α. δεν χρησιμοποιεί ανάλυση SWOT και δεν αναφέρει ποια είναι τα κρίσιμα ζητήματα – προβλήματα που θέλει να λύσει ο Δήμος. Το όραμα της Στρατηγικής «Τρίκαλα: Μια ανοιχτή πόλη – πρότυπο στις όχθες του Ληθαίου» εκτιμούμε ότι **είναι πετυχημένο και ρεαλιστικό** και οι άξονες προτεραιότητας και οι ειδικοί στόχοι στοιχειοθετούνται ορθά. Το ουσιώδες κομμάτι όμως που αφορά στην διαβούλευση έχει να κάνει κυρίως με τις τελευταίες τρεις σελίδες του σχεδίου (σελ. 28-30) όπου αναφέρονται συνοπτικά οι Άξονες Προτεραιότητας, οι Ειδικοί του Στόχοι, το Σχέδιο Δράσης του και ένας Χάρτης υλοποίησης των παρεμβάσεων.

Το **Σχέδιο Δράσης κρίνεται γενικόλογο και ασαφές**, τα προτεινόμενα έργα του παρατίθενται επιγραμματικά και δεν είναι παντού ξεκάθαρο σε τι αφορούν αυτά. Οπότε θα ήταν καλό να υπήρχε επιπλέον ανάλυσή τους.

Παρατηρείται πως στο Σχέδιο Δράσης την μερίδα του λέοντος στην χρηματοδότηση λαμβάνουν τα έργα που εντάσσονται στον Άξονα Προτεραιότητας (Α.Π.) 1 και Ειδικός Στόχος 1: "Αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος και ανάδειξη των χαρακτηριστικών τοποσημών της πόλης" με ποσοστό 58% επί της συνολικής αιτούμενης δαπάνης και αφορούν σε έργα αναπλάσεων. Συνολικά στον Α.Π. 1 και στους

τρεις επιμερους ειδικους του στοχου, ο συνολικος προϋπολογισμος των προτεινόμενων έργων είναι 79% επί του συνόλου. Το ποσοστό χρηματοδότησης κρίνεται λογικό λόγω της φύσης και της κλίμακας των έργων. **Οι προτεινόμενες δράσεις του Α.Π. 1 κρίνονται αναγκαίες και χρήσιμες.**

Ο Α.Π.2 με θεματική: "Μείωση της ανεργίας, ενίσχυση της απασχόλησης και της καινοτόμου κοινωνικής επιχειρηματικότητας" ενώ φαίνεται να προσπαθεί να συνδράμει σε ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της πόλης σύμφωνα με την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, οι προτεινόμενες δράσεις του κατέχουν το μικρότερο μερίδιο επί του συνολικού προϋπολογισμού, ήτοι 7,7%. Ειδικότερα, το προτεινόμενο έργο του Ειδικού στόχου 5, "Ενίσχυση της Κοινωνικής & Αλληλέγγυας Οικονομίας στην περιοχή παρέμβασης", κόστους 160.000€, δεν είναι σαφές σε τι αφορά. Αντίστοιχα, τα προτεινόμενα έργα στον Ειδικό Στόχο 4 που αφορούν στην "Λειτουργία του Κοινωνικού Εστιατορίου & Ανοικτού Κέντρου Ημέρας Αστέγων" και στην "Λειτουργία Κέντρου Ένταξης Μεταναστών", με συνολικό προϋπολογισμό 585.000€ δεν είναι σαφές σε τι αφορούν (υποδομές, αναλώσιμα έξοδα, χρόνο λειτουργίας κλπ) και πώς θα εξυπηρετήσουν τις σχετικές ανάγκες. Επίσης, πρέπει να δοθεί μεγάλη προσοχή μήπως κάποιες από τις προτεινόμενες δράσεις μπορούν να ενταχθούν και να χρηματοδοτηθούν από άλλα επιχειρησιακά προγράμματα και χρηματοδοτικά εργαλεία ευρωπαϊκής, εθνικής ή περιφερειακής εμβέλειας. Καλό είναι να ελεγχθεί **ο βαθμός συνέργειας** μεταξύ Σ.Β.Α.Α. και άλλων προγραμμάτων.

Ο Α.Π. 3 με θεματική: "Προάσπιση μιας δίκαιης και ανοιχτής κοινωνίας που προστατεύει τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες" και με τον Ειδικό Στόχο 6: "Αντιμετώπιση της φτώχειας και των διακρίσεων - ένταξη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων - Αναβάθμιση κοινωνικών υποδομών", προτείνει έργα συνολικού προϋπολογισμού 1.280.000€ ή ποσοστό 13,3% επί του συνόλου. Τα προτεινόμενα έργα της σχετικής ενότητας αφορούν γενικά σε στήριξη της απασχόλησης, αναδιοργάνωση επιχειρήσεων και ενίσχυση των πολύ μικρών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ενώ επίσης δεν είναι σαφές με ποιο τρόπο θα επιτευχθεί ο στόχος τους. Η ενίσχυση των επιχειρήσεων και η στήριξη της απασχόλησης δεν πρέπει να γίνει γενικά και αόριστα, αλλά πρέπει να γίνει **στοχευόμενα και εξειδικευμένα σε τομείς της οικονομίας** που σχετίζονται με τα **συγκριτικά πλεονεκτήματα** της πόλης και τις κατευθύνσεις των υπερκείμενων επιχειρησιακών και χωροταξικών – πολεοδομικών σχεδίων.

Στη συνέχεια, για να γίνουν κατανοητές οι προτάσεις – επισημάνσεις μας θα πρέπει να εξηγήσουμε τι σημαίνει **Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση**, σύμφωνα με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας. Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ) αποτελούν **εργαλείο ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης** για την εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών συγκεκριμένων χωρικών ενότητων. Οι περιοχές αυτές είτε παρουσιάζουν **συγκεκριμένα προβλήματα** που πρέπει να αντιμετωπιστούν με συνολικό τρόπο, είτε διακρίνονται από σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν και να μεγιστοποιηθούν με βάση ένα ολοκληρωμένο αναπτυξιακό σχέδιο. Ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας της χωρικής στρατηγικής και του σχεδίου υλοποίησης θα πρέπει να εξασφαλίζεται με τη **συμπληρωματικότητα** και **συνεκτικότητα** των προτεινόμενων δράσεων, καθώς και με την **αντιπροσωπευτικότητα** του συστήματος διακυβέρνησης. Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τα Ταμεία ΕΚΤ, ΕΤΠΑ και Ταμείο Συνοχής, μέσω συνδυασμένων επενδύσεων, με αναφορά σε **δύο τουλάχιστον Άξονες Προτεραιότητας** και με συνδυασμό μίας ή

περισσότερων συμπληρωματικών επενδυτικών προτεραιοτήτων από διαφορετικούς θεματικούς στόχους, ενός ή περισσότερων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Όπου κρίνεται απαραίτητο, δράσεις χρηματοδοτούμενες από συγκεκριμένα μέτρα των Ταμείων ΕΓΤΑΑ και ΕΤΘΑ, μπορούν να συμπληρώσουν τις ΟΧΕ.

Διερευνώντας κατά πόσο η Σ.Β.Α.Α. Δήμου Τρικκαίων, αξιοποιώντας το εργαλείο της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης, πληροί τα κριτήρια και το χαρακτήρα του εργαλείου αυτού, επισημαίνονται τα εξής:

Η **περιοχή παρέμβασης** που ορίζει η Σ.Β.Α.Α. Δήμου Τρικκαίων είναι η πόλη των Τρικάλων. Ωστόσο, οι προτεινόμενες δράσεις που σχετίζονται με τις αστικές αναπλάσεις εντάσσονται στις Πολεοδομικές Ενότητες (Π.Ε.) 10, 11, 5 και 6 και όχι στο σύνολο της πόλης. Ενώ, οι προτεινόμενες δράσεις κοινωνικού και οικονομικού χαρακτήρα αφορούν σε οριζόντιο επίπεδο ολόκληρη την πόλη. Η περιοχή παρέμβασης για την αξιοποίηση του εργαλείου της ολοκληρωμένης χωρικής επένδυσης θα μπορούσε να ήταν και μια πιο χωρικά εστιασμένη περιοχή, όπως η περιοχή των κεντρικών Π.Ε. 10, 11, 5 και 6. Άλλα παραδείγματα χωρικά εστιασμένων περιοχών με κοινά χαρακτηριστικά και συγκεκριμένα προβλήματα θα μπορούσαν να είναι τα εξής:

α) Οι Π.Ε. ή οι γειτονίες που καλύπτουν ολόκληρη την αστική παραποτάμια ζώνη των ποταμών Ληθαίου (από Σεισμόπληκτα μέχρι Καρυές) και Αγιαμονιώτη (από Κηπάκι μέχρι Φλαμούλι)

β) Η περιοχή των Π.Ε. 1 (Πύργος, Πράσινη γωνιά, Ζωαγορά, Σεισμόπληκτα, Κηπάκι), Π.Ε. 2 (Τρικκαίογλου, Κλωτσοτήρα, Δημοσιούπαλληλικά) και Π.Ε. 3 (Πυργετός). Η περιοχή αυτή έχει αρκετά εγκαταλελειμμένα κτίρια, κενά οικοπέδα, υποβαθμισμένες αστικές υποδομές και συγκεντρώνει πληθυσμούς Ρομά.

Άλλη μία σημαντική επισήμανση αφορά το σχέδιο δράσης. Τα 12 έργα του σχεδίου δράσης, όπως διατυπώνονται, σίγουρα είναι χρήσιμα και αναγκαία για την πόλη. Ωστόσο, τα έργα και οι δράσεις αξιοποιώντας το εργαλείο της ΟΧΕ πρέπει να χαρακτηρίζονται από συμπληρωματικότητα και συνεκτικότητα μεταξύ τους. Στις προτεινόμενες δράσεις της Σ.Β.Α.Α. Δήμου Τρικκαίων δεν υπάρχει ή υπάρχει σε μικρό και ασαφή βαθμό **η συμπληρωματικότητα** και **η συνεκτικότητα** των έργων. Δεν είναι σαφές αν οι δράσεις αστικών αναπλάσεων είναι συμπληρωματικές με τις οριζόντιες δράσεις κοινωνικού – οικονομικού χαρακτήρα και αν υπάρχει συνεκτικότητα των δράσεων. Η ΟΧΕ πρέπει να αποτελεί επένδυση στην πόλη με συγκεκριμένο στόχο και ολοκληρωμένο και όχι αποσπασματικό χαρακτήρα. Για παράδειγμα, η δημιουργία εκτεταμένου δικτύου ποδηλατοδρόμων ή η ανάπλαση της παρόχθιας ζώνης του Ληθαίου ποταμού κατά μήκος της κοίτης θα έχουν συνεκτικότητα με τις υφιστάμενες αστικές υποδομές στο σύνολο της πόλης ή θα αποτελέσουν αποσπασματικές παρεμβάσεις; Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να λάβουμε γνώση προς διαβούλευση και των επιμέρους μελετών των έργων του σχεδίου δράσης.

Πάντως, πρέπει αν σημειωθεί ότι εφόσον και **ο βαθμός ωριμότητας των προτεινόμενων δράσεων** αποτελεί κριτήριο επιλογής της Σ.Β.Α.Α. τότε και ο Δήμος Τρικκαίων δεν μπορεί να προτείνει έργα που δεν είναι ώριμα. Για αυτό το λόγο, θα πρέπει να ενημερωθεί η τοπική κοινωνία και οι φορείς της πόλης για το βαθμό ωριμότητας των έργων που προγραμματίζει και υλοποιεί γενικότερα ο Δήμος.

Τέλος, το Τεύχος Διαβούλευσης Σ.Β.Α.Α. Δήμου Τρικκαίων δεν αναφέρεται καθόλου στο **φορέα υλοποίησης και διακυβέρνησης** και την αντιπροσωπευτικότητα του συστήματος διακυβέρνησης. Φορέας υλοποίησης και διακυβέρνησης της Σ.Β.Α.Α. θα είναι η Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου, η e-trikala ή κάποιος άλλος φορέας; Στη Σ.Β.Α.Α. πρέπει να αναφέρεται και η κατανομή των αρμοδιοτήτων και τα χρονοδιαγράμματα για την υλοποίηση των έργων.

Η **διαβούλευση** και η **συμμετοχή** των πολιτών και των φορέων στη διαμόρφωση της Σ.Β.Α.Α. είναι ένα από τα κριτήρια επιλογής και χρηματοδότησής της. Ο Δήμος Τρικκαίων έχει ξεκινήσει μια φιλότιμη προσπάθεια ενημέρωσης και διαβούλευσης με την τοπική κοινωνία. Δυστυχώς, η πρώτη φάση της ψηφιακής διαβούλευσης στην ιστοσελίδα <http://hello.crowdapps.net/open-trikalala/challenges/?c=25> απέτυχε διότι μόνο 3-4 άτομα σχολίασαν κάτι και οι πολίτες και φορείς δεν φαίνεται να συμμετέχουν. Ίσως απαιτείται μια πιο ισχυρή και εντατική προσπάθεια ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών.

Συμπερασματικά, λοιπόν, μπορούμε να επισημάνουμε πως **το υπό διαβούλευση σχέδιο είναι μια πολύ καλή αφετηρία για την κατάθεση απόψεων των φορέων**. Σε επόμενη φάση κρίνεται απαραίτητο να δοθεί μεγαλύτερη βάση στην ανάλυση των επιμέρους προτεινόμενων έργων-δράσεων του ώστε να καταστεί σαφής ο ολοκληρωμένος τρόπος με τον οποίο αυτά θα βοηθήσουν στην Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης της Πόλης.

Σε κάθε περίπτωση, ο Σύλλογος Μηχανικών Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης – Περιφερειακό Τμήμα Κεντρικής Ελλάδας βρίσκεται στην διάθεση του Δήμου Τρικκαίων για την παροχή τεχνογνωσίας και επιστημονικής και τεχνικής υποστήριξης στη διαμόρφωση της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης.

Με εκτίμηση,

Οι συντάξαντες

Ο Ταμίας

Η Αντιπρόεδρος

Κουκούλας Νίκος

Γιαννιού Άννα

Για το Δ.Σ.

Ο Πρόεδρος

Ο Γραμματέας

Μιμής Δημήτρης

Κυριακίδης Χαράλαμπος